

Veiligheidsplan Basisschool De Archipel

Inleiding

In dit veiligheidsplan wordt beschreven hoe op Basisschool De Archipel de veiligheid van alle betrokkenen, leerlingen, medewerkers en ouders wordt vormgegeven. Dit doen wij vanzelfsprekend op basis van de wet Sociale veiligheid in het onderwijs die in augustus 2015 in werking is getreden. Het ministerie van onderwijs en cultuur (2017) stelt dat:

Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt.

Sociale veiligheid is van groot belang om leerlingen zich goed te laten ontwikkelen, op cognitief en sociaal vlak. De school is een mini-samenleving waarin de leerlingen ook leren hoe ze met elkaar omgaan. Dit proces, dat socialisatie genoemd wordt, is een belangrijk onderdeel van ons onderwijs. Veiligheid betekent voor ons niet dat er geen frictie mag zijn, dit is eenvoudigweg onmogelijk. Wat wij wel willen is een klimaat binnen de school is waarin vanuit veiligheid ontwikkeling plaatsvindt. Hier hoort ook bij hoe we omgaan met momenten dat dit voor betrokkenen lastig is.

Voor de werknemers van de school, (leerkrachten, ondersteuners, administratief personeel, de conciërge, de directie) is sociale veiligheid ook van groot belang. Negatief gesteld: wanneer leerkrachten zich onveilig voelen en niet gerespecteerd, ligt stress en burn-out op de loer. Als ze zich veilig en gerespecteerd voelen kunnen ze hun werk beter uitvoeren (Van Dick et al., 2004b).

Naar sociale veiligheid is veel onderzoek gedaan, niet verwonderlijk gezien het belang hiervan. Wat uit onderzoek blijkt is dat het bevorderen van sociale veiligheid grotendeels voortkomt uit goed klassenmanagement (Kounin 1970; Korpershoek et al., 2014; Mitchell et al. 2017). Klassenmanagement omvat alle acties die de leerkracht uitvoert om het onderwijs te managen. Denk hierbij aan ritmes, routines, inrichting, instructies, controle van wat geleerd is. En gedragsmanagement; interventies op sociaal emotioneel handelen, het omgaan met jezelf en de ander.

Een tweede belangrijke pijler binnen het bevorderen van sociale veiligheid is de relatie die leerling en volwassenen binnen de school met elkaar hebben. Dit is in de dagelijkse situatie vooral de leerkracht. Simpel gesteld; wanneer het kind zich gezien voelt en het vertrouwen van de leerkracht ervaart heeft dit een positieve uitwerking op de veiligheid van leerkracht, leerling en de groep.

Tot slot wordt sociale veiligheid bevorderd door te werken aan een goed klassenklimaat. Hierop hebben de bovenstaande werkwijzen veel invloed, aangevuld met samenwerkend leren, ouderbetrokkenheid, een klasseninrichting waarin relaties kunnen ontstaan, aandacht besteden aan sociaal emotioneel leren.

Hoofdstuk 1 Fysieke veiligheid op De Archipel

1.1 Schoolgebouw

Het schoolgebouw van De Archipel is eigendom van de Gemeente Amsterdam. Het schoolgebouw wordt regelmatig gecontroleerd op veiligheid. Het schoolplein is ook eigendom van de gemeente Amsterdam en wordt door de gemeente beheerd en onderhouden. Het plein wordt ook met regelmaat gecontroleerd.

Binnen de school is het team alert op veiligheid, onveilige situaties worden gemeld bij conciërge en directie en worden opgelost/gerepareerd.

De school is in het bezit van een ontruimingsplan. Jaarlijks oefenen we met onze buurschool (De Poseidon) twee keer een ontruiming, waarna we deze evalueren en indien nodig nogmaals oefenen.

1.2 BHV

Binnen het team zijn er altijd geschoolde BHV'ers aanwezig, die hiervoor een training gehad hebben.

Bij ongelukken en verwondingen werken we met de [kwaliteitskaart incidenten en ongelukken](#)

1.3 Calamiteiten

Bij calamiteiten neemt de directie, eventueel in afstemming met het bestuur een besluit en informeert ouders hierover. Bij onverwachte weersomstandigheden, zoals storm met code rood, informeren wij ouders over hoe wij hiermee omgaan.

Hoofdstuk 2 Sociale veiligheid op De Archipel

2.1 Context

Op De Archipel zitten leerlingen van diverse komaf. Vele culturen, religies en sociale-economische lagen van de bevolking zijn vertegenwoordigd. In onze school is sprake van superdiversiteit, er zijn zoveel onderlinge verschillen (op basis van onder andere etnische afkomst, cultuur, religie, gezinssamenstelling) dat er geen groep in de meerderheid is. De school wil dat ook graag zo; we zijn een afspiegeling van de samenleving en de buurt. Superdiversiteit vraagt om een heldere visie en een gerichte aanpak, zeker als het gaat om opvoeding en het pedagogisch klimaat. De school moet een veilige en prettige plek zijn, waar iedereen elkaar respecteert.

2.2 Wet- en regelgeving

In 2015 is de wet Sociale veiligheid ingevoerd. Deze wet beschrijft hoe scholen kunnen komen tot een plan voor sociale veiligheid op school. De wet is verplichtend, scholen zijn verplicht de sociale veiligheid te waarborgen, onder andere met een gerichte aanpak tegen pesten. De Wet sociale veiligheid op school stelt dat de school een zorgplicht heeft om de veilige leeromgeving te garanderen. De zorgplicht omvat drie onderdelen:

- Het bevoegd gezag moet zorgen voor een sociaal veiligheidsbeleid.
- De sociale veiligheid van de leerlingen moet tweemaal per jaar gemonitord worden door middel van een instrument.
- Het bevoegd gezag van een school stelt een contactpersoon aan die het sociaal beleid coördineert en aanspreekpunt is in het kader van pesten.

2.3 De visie op sociale veiligheid op De Archipel

We werken met de aanpak: Regie in de school (Bennet 2022). Deze theorie gaat uit een schoolcultuur waarbij het team dezelfde gedragsverwachtingen heeft en uitdraagt. Deze verwachtingen zijn voor alle betrokkenen duidelijk, waardoor er weinig kans is op misverstanden en discussie (Bennet, 2017). Uniformiteit speelt hierin een grote rol, het gehele team volgt dezelfde gedragsregels. Het team streeft gezamenlijke normen en waarden na en heeft duidelijke visie. Deze visie wordt door iedereen onderschreven en wordt door iedereen uitgedragen. In de praktijk betekent dit dat leerlingen de gedragsverwachtingen weten en uitvoeren, ook is schoolbreed duidelijk wat consequenties zijn van ongewenst gedrag. De meeste aandacht gaat echter uit naar het gewenste gedrag. Hierbij gaat het om hoge verwachtingen hebben van iedere leerling.

Op de Archipel vinden we dat alle kinderen en teamleden een leeromgeving verdienen waar het rustig en veilig is en iedereen respectvol met elkaar omgaat.

2.4 De principes van sociale veiligheid op De Archipel

Op De Archipel werken we vanuit de volgende principes:

- binnen de school gaan we respectvol met elkaar om.
- op onze school voelt iedereen zich welkom ongeacht afkomst, uiterlijk, religie, sekse of seksuele voorkeur.
- uitsluiting en of discriminatie op grond van afkomst, uiterlijk, religie, sekse of seksuele voorkeur zijn verboden.
- we zien gedrag als een curriculum, gedrag kun je leren.
- het leren staat centraal. Gedrag dat het leren negatief beïnvloedt wordt gecorrigeerd.
- alle leerkrachten werken met dezelfde gedragsregels, hierdoor ontstaat uniformiteit en weten de leerlingen altijd waar ze aan toe zijn.
- we werken vanuit hoge verwachtingen, we willen het beste halen uit iedere leerling.
- het leerkrachthandelen is zoveel mogelijk pro-actief in plaats van reactief.
- iedere leerkracht heeft een sterk klassenmanagement.
- de leerlingen kennen de afspraken en aanvaarden de consequenties
- ouders worden vroeg betrokken wanneer de leerling moeite heeft zich aan de schoolregels te houden.
- binnen het team helpt iedereen elkaar om de afspraken goed uit te voeren.
- de afspraken gelden binnen en buiten de school.

2.5 De uitwerking van deze principes, gedragsregels, schoolregels.

Regie in de school

De Archipel werkt vanuit de principes van Regie in de school (Bennet, 2022). Deze werkwijze gaat uit van het principe dat goed gedrag geleerd kan worden. Hiervoor maken wij gebruik van uniforme ritmes en routines. Door alle leerlingen vaste ritmes en routines aan te leren ontstaat voorspelbaarheid, rust, regelmaat en is er meer tijd om te leren. Deze ritmes en

routines gelden voor alle leerlingen in de school, het is wel zo dat we de ritmes en routines in de onderbouw anders hanteren dan in de bovenbouw.

De belangrijkste ritmes en routines zijn:

- Het is stil op de gang en de trap.
- Wanneer de leerkracht aftelt van 5 naar 0 zit je bij 0 stil klaar, met een lege tafel, lege handen en een actieve luisterende houding.
- Er gaat 1 kind tegelijk naar het toilet, het kind vraagt de leerkracht of dit is toegestaan.
- De leerlingen luisteren naar alle teamleden in de school, evenals externe professionals.
- Alle betrokkenen in de school gaan respectvol met elkaar om.

Toezicht

Binnen en buiten de school ziet het team toe op de veiligheid. Tijdens de pauzes zien teamleden actief toe op de veiligheid. Tijdens de lunchpauzes zijn er minimaal drie teamleden aanwezig op plein, herkenbaar aan felgekleurde hesjes. Zijn verspreiden zich over het plein en houden overzicht. Alleen op het voetbalveld en in de pannakooi wordt gevoetbald. Leerlingen kennen de spelregels. Op het plein wordt grensoverschrijdend gedrag hetzelfde gecorrigeerd als in de klas.

2.6 Wat te doen bij grensoverschrijdend gedrag.

Bij leerlingen:

Grensoverschrijdend gedrag zijn kleine gedragingen die niet ondersteunend zijn voor het leren van de leerling en de klas. Denk hierbij aan: niet op tijd klaar zitten, praten met een ander kind op een moment dat dit niet de bedoeling is, lopen tijdens de instructie. Kinderen die zich niet aan de gedragsverwachting houden krijgen een waarschuwing. Deze waarschuwing wordt op klassenniveau gegeven. Immers, de klas heeft de waarschuwing gehoord, de les is dan een keer verstoord. De volgende keer dat er een verstoring is (ongeacht welk kind dit doet), is dit een tweede waarschuwing. Enz.

- Waarschuwing 1: de leerkracht benoemt op neutrale toon het gedrag dat leidt tot de waarschuwing en dat dit een waarschuwing is.
- Waarschuwing 2: idem 1, leerling die tweede waarschuwing krijgt gaat op aparte plek zitten en doet mee met de les.
- Waarschuwing 3: idem 1, leerling die derde waarschuwing krijgt gaat 15 minuten naar andere klas met extra werk of leesboek.
- Waarschuwing 4: idem 1, leerling die vierde waarschuwing krijgt gaat naar de directie. Directie voert een gesprek over het gedrag en laat de leerling bij de volgende pauze teruggaan naar de klas, met een herstelgesprek. In het herstelgesprek bespreken leerling en leerkracht wat er gebeurde, wat de gedragsverwachting is en zorgen ze voor een nieuw goed begin in de klas. De directie informeert ouders, indien zij dit nodig vinden.

Bij groot grensoverschrijdend gedrag, zoals brutaal, agressief gedrag of fysiek geweld, wordt de leerling direct naar de directie gestuurd en worden ouders geïnformeerd. Van ouders verwachten wij dat ze met hun kind in gesprek gaan over het gedrag maar het kind niet

straffen. De kwestie heeft op school plaatsgevonden en een consequentie wordt op school toegepast. Bij herhaaldelijk storend gedrag of grensoverschrijdend gedrag worden ouders en het kind uitgenodigd voor een gesprek en wordt er een plan gemaakt om het grensoverschrijdende gedrag te veranderen naar positief gedrag dat het leren van het kind en de klas bevordert. Wanneer dit niet het gewenste resultaat oplevert kan hulp gevraagd worden van een expert zoals een orthopedagoog.

Bij ouders, verzorgers en andere betrokkenen.

Alle betrokkenen bij de school zijn samen verantwoordelijk voor de sociale veiligheid. Wanneer er zorgen zijn om de sociale veiligheid verwachten wij dat dit bespreekbaar gemaakt wordt. Uit ervaring weten wij dat bij gevoelens van onveiligheid emoties de overhand kunnen nemen.

Hierbij wordt verbaal en fysiek geweld ontoelaatbaar geacht. Hieronder valt ook het aanspreken van andermans kind of andere ouders. Dergelijke uitingen creëren grote gevoelens van onveiligheid voor alle kinderen, het team en andere ouders. Bij verbaal en fysiek geweld volgt altijd een gesprek met de directie en wordt melding gedaan bij het bestuur. Bij fysiek geweld doen wij melding bij de politie en worden vervolgacties ondernemen, zoals een schoolverbod voor ouders. Dit willen wij te allen tijde voorkomen, daarom verwachten wij van ouders dat zij signalen van onveiligheid aangeven bij de leerkracht en hierover in gesprek gaan.

2.7 Wat te doen bij pesten.

De Archipel hecht veel waarde aan de veilige schoolomgeving. We werken vooral preventief tegen pesten, door in te zetten op heldere gedragsverwachtingen, adequaat op te treden bij klein grensoverschrijdend gedrag en te werken aan een positief klassenklimaat. Dit doen we met kinderen, ouders en het team.

Wanneer wij niet tevreden zijn over het klassenklimaat maken wij gebruik van de Ringaanpak. De Ringaanpak is een werkwijze om kinderen inzicht te geven in welke positie zij in de groep innemen en welke positie zij in kunnen nemen om de groep positiever te maken. Twee leerkrachten zijn geschoold in het uitvoeren van De Ringaanpak. Ouders worden altijd geïnformeerd over de uitvoering van deze aanpak.

Helaas komt pesten op iedere school voor. Wij zijn ons ervan bewust hoe groot de impact van pesten kan zijn en benaderen meldingen van pestgedrag serieus. Voor onze aanpak bij pesten verwijzen wij naar de kwaliteitskaart Pesten.

2.8 Wat doen wij bij signalen van onveiligheid buiten de school?

Bij signalen of vermoedens van fysiek, psychisch of seksueel geweld en verwaarlozing bij leerlingen zijn wij verplicht om een melding te doen bij Veilig Thuis. Hiervoor maken wij gebruik van de meldcode bij Veilig Thuis. Hierbij worden ouders betrokken, tenzij de

medewerkers van Veilig Thuis een ander advies geven. Kinderen worden ook betrokken in deze meldcode.

Kinderen binnen de school zijn op de hoogte van de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en weten hoe zij deze kunnen benaderen.

Hoofdstuk 3 Zicht op sociale veiligheid

De sociale veiligheid op verschillende manieren opgevolgd. Met data in de vorm van vragenlijsten en in de vorm van observaties en gesprekken.

Metingen vinden op drie manieren plaats:

1. De sociale veiligheid van de leerlingen moet tweejaarlijks gemonitord worden door middel van een instrument. Dit doen wij met een vragenlijst van GGD, Hart en Ziel. Hiermee meten wij het algemeen welbevinden (SDQ) en sociale veiligheid (VSV). De leerkrachten vullen de vragenlijst SDQ voor alle leerlingen in en in de bovenbouw vullen de leerlingen ook de SDQ en de VSV lijst in. Deze gegevens worden samen met de GGD geïnterpreteerd en eventuele vervolgacties worden hieraan verbonden. Dit varieert onder andere van gesprekken met de leerkracht, een weerbaarheidstraining, maar ook aanpassingen op het toezicht op het schoolplein.
2. Naast deze monitor voor de leerlingen nemen wij jaarlijks de RI&E meting af onder onze medewerkers om hun werkbeleving te meten. Onderdeel hiervan is de sociale veiligheidsbeleving. Ook deze wordt geïnterpreteerd door directie in samenwerking met het bestuur en hier worden eventuele acties aan verbonden.
3. Tot slot wordt jaarlijks een oudertevredenheidsonderzoek gedaan, waarbij sociale veiligheid vanuit het oogpunt van de ouders gemeten wordt, ook deze gegeven worden geïnterpreteerd en hier worden eventuele acties verbonden.

Daarnaast is er een open cultuur waarin teamleden benaderbaar en aanspreekbaar zijn.